

EGO PSİKOLOJİSİ KURAMI

10.

BÖLÜM

Melek Hande BULUT DEMİR¹

GİRİŞ

Ego psikolojisi ve nesne ilişkileri psikolojisi, psikoanalitik dürtü kuramının birbirini tamamlayan parçaları olarak düşünülmektedir. Freud hem dürtü kuramcısı hem ego psikolojisi kuramcısı, hem nesne ilişkileri kuramcısı olarak tanımlanmaktadır. Freud psikanalizi parçaların oluşturduğu bir bütün olarak değerlendirmektedir. 1900'lü yıllarda ego terimi düşlerin yorumunda sansür uygulayan ajan olarak kullanılırken, 1923 yılına kadar bilinçle eş kullanıldığı bilinmektedir. Ego psikolojisinin 1923 yılında Freud'un "Ego ve İd" adlı makalesini yayımlamasıyla başladığı öne sürülmektedir (1). O zamana kadar psikanaliz sadece idde saklanmış anıları ortaya çıkarmaya çalışmakla ilgilenmekteyken, Freud'un egonun sadece bilinçli olmadığı aynı zamanda bilinç dışı kısmının da olduğunu söylemesi ile ilgiler egoya yönelmiştir. Freud'un egodan mental sürecin uyumlu bir organizasyonu olarak bahsettiği bilinmektedir. Ego kavramının psikoanalitik teorilerin oluşum aşamasında giderek organizasyon süreci ile aynı anlamda kullanılmaya başlandığı anlaşılmaktadır. Freud 1923'te ego kavramını öne sürmesine rağmen ego gelişiminin ayrıntılarına değinmemiş, bu konu ego psikolojisi kuramcıları tarafından araştırılmıştır. 1924'te Glover egonun affekt ve bellek izlenimlerinden oluşan çekirdek deneyim adacıları içinde geliştiğini ve giderek birleşerek egoyu oluşturduğunu öne sürmüştür (2). Freud'un 1926'da egonun bir organizasyon olduğunu öne sürdüğü bilinmektedir (3). Ego psikolojisinin kuramsallaş-

masında 1936 yılında Anna Freud'un "id" in yanı sıra egonun da analiz edilmesi ve egonun kullandığı savunma düzeneklerinin anlaşılması gerektiğini vurgulayan kitabının yayımlanmasının büyük katkılarının olduğu bilinmektedir (4). 1923'ten 1937 yılına kadar olan dönem erken ego psikolojisi dönemi ve 1937'den sonrası geç ego psikolojisi dönemi diye düşünülmektedir. Nevrozlar daha iyi anlaşıldıkça egonun nasıl geliştiğinin araştırılmasıyla bu ağır patolojiler daha iyi anlaşılmaya başlanmıştır. Çağdaş ego psikolojisi yaşamın ilk yılını anne-bebek ikili yaşantısı olarak tanımlamaktadır. Bu yaşantıda birleşmiş imajlar ayrılarak, ayrı ve sabit kendilik ve nesne tasarımlarına dönüşürler. Heinz Hartmann'ın 1939 yılında yaptığı "Ego Psychology and the Problem of Adaptation" adlı ego psikolojisinin bildirgesi niteliğindeki konuşmasında ego psikolojisinin işlevinin her türlü psikolojik olgunun psikanalitik bakış açısıyla incelenebileceği ve normal insan gelişimini inceleyen ana kuramlardan biri olma potansiyeli taşıdığını öne sürdüğü bilinmektedir (5). Hartmann önce egonun sentetik fonksiyonuna vurgu yapmış, egonun düzenleyici bir etmen olarak kökenlerinin olduğunu belirtmiş, egonun bir organizasyon fonksiyonu olduğunu söylemiş ve kişiliğin her üç sistemini de organize eden bir yapı olduğunu eklemiştir. Hartmann savunma, adaptasyon ve birbirine uyma kavramlarını birleştirmiş ve psikanalizi çatışma savunma kavramından normal gelişimsel psikoloji düzeyine çıkarmıştır. Çatışmasız ego alanlarının ve adaptasyonun eklenmesi ile patolojinin oluşumunda tek kaynağın çatışma

¹ Uzman Doktor, S.B.Ü Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Psikiyatri Kliniği, drmelekhande@hotmail.com ORCID iD: 0000-0001-7665-3743

setmek ama yeniden başlamak için çok geç olduğunun bilincinde olmanın bu dönemde yılgınlık duygusunun gelişmesine yol açtığı ve buna yaklaşan ölümünü kabullenememe, ölümlülük gerçeği karşısında dehşete kapılma, insanlığa sevgi besleyememe, gelişen yeni nesilden tikslenme ve hor görmenin eşlik ettiği bilinmektedir (34).

SONUÇ

Hartmann'ın 1939'lu yıllarda ego psikolojisi kuramını geliştirirken varmak istediği hedefin psikoanalitik bakış açısının gelişim psikolojisine vakıf olmasını sağlamak olduğu düşünülmüştür. Hartmann'ın ego psikolojisinin kuruluş yapısı özelindeki kitabında psikolojik gelişimi evrim ve uyum süreci olarak ele aldığı bilinmektedir (35). Yarım yüzyıl devam eden çocuk gözlemleri ve kuramsal araştırmaların akabinde günümüzde bu hedefe varılamadığı, aksine yirminci yüzyılın başlarında davranışçı terapilerin önem kazanmasıyla, günümüzde de biyolojik ve evrimsel yaklaşımların ön plana çıkmasıyla ego psikolojisinin yıllar içinde önemini yitirdiği düşünülmektedir. Psikoanalitik yaklaşımın geçerliliğinin hak ettiği değeri bulabilmesinde ve terapilerin etkinliğinin kanıtlanmasında bu alanda yapılacak çalışmaların önemli katkılarının olacağı öne sürülmektedir (36).

KAYNAKÇA

- Freud S (1923) The ego and the id. Standart Edition, Cilt 19: 12-59, Londra, Hogarth Press, (1958)
- Glover, E. (1924). THE SIGNIFICANCE OF THE MOUTH IN PSYCHO-ANALYSIS 1. *British Journal of Medical Psychology*, 4(2), 134-155.
- Freud, S. (1926). *Die Frage der Laienanalyse*. Рипол Классик.
- A Freud - The ego and the mechanisms of defence, 1936
- HARTMANN, H. (1939). Ego Psychology and the Problem of Adaptation (New York: Int. Univ. Press, 1958.) [→].
- Hartmann, H. (1950). Comments on the psychoanalytic theory of the ego. *The psychoanalytic study of the child*, 5(1), 74-96.
- Spitz RA. Hospitalism; A follow-up report on investigation described in volume I. *The Psychoanalytic Study of the Child* 1945;2: 113-117.
- Erikson, E. H. (1964). Psychological reality and historical actuality. *Insight and responsibility*, 159-215.
- Gabbard, G. O. (2014). *Psychodynamic psychiatry in clinical practice*. American Psychiatric Pub.
- Hartmann, H. (1958). Ego Psychology and the Problem of Adaptation, trans. *David Rapaport*, New York.
- Hartmann, H., Kris, E., & Loewenstein, R. M. (1946). Comments on the formation of psychic structure. *The psychoanalytic study of the child*, 2(1), 11-38.
- Spitz RA. Hospitalism-An inquiry into the genesis of psychiatric conditions in early childhood. *Psychoanalytic Study of the Child* 1945;1: 53-74.
- Jacobson, E. (1954). The self and the object world: Vicissitudes of their infantile cathexes and their influence on ideational and affective development. *The psychoanalytic study of the child*, 9(1), 75-127.
- Jacobson, E. (1964). The self and the object world.
- Mahler, M. S., Pine, F., & Bergman, A. (1975). *The psychological birth of the human infant: Symbiosis and individuation* New York.
- Mahler, M. S. (1968). On Human Symbiosis and the Vicissitudes of Individuation. *Infantile Psychosis*, Volume 1.
- Mahler, M. S. (1971). A study of the separation-individuation process: And its possible application to borderline phenomena in the psychoanalytic situation. *The psychoanalytic study of the child*, 26(1), 403-424.
- Mahler, M. S. (1972). Rapprochement subphase of the separation-individuation process. *The Psychoanalytic Quarterly*, 41(4), 487-506.
- Kernberg, O. F. (1995). *Object relations theory and clinical psychoanalysis*. Jason Aronson.
- Kernberg, O. F. (1985). *Borderline conditions and pathological narcissism*. Rowman & Littlefield.
- Erikson, E. H. (1965). *Childhood and Society, etc.*
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis* (No. 7). WW Norton & Company.
- Erikson, E. H. (1982). *Identity and Life Cycle* W.W. Norton, New York.
- Odağ C. (1999) Nevrozlar 1. Halime Odağ Psikanaliz ve Psikoterapi Vakfı Yayınları No 1.İzmir
- Deutsch, M.Krauss, R. M.& ONUR, Ç. D. D. B. (1986). Psikoseksüel Gelişim Evreleri. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi (Çeviren: BekirOnur) Cilt*, 19, 225-237.
- Odağ C. (2012) Nevrozlar 4 (Cemil Behzat OKAY, Çev. Ed.). İzmir: Halime Odağ Psikanaliz ve Psikoterapi Vakfı Yayınları
- Öztürk O (1995) Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. 6. Baskı. Ankara. Hekimler Yayın Birliği
- Freud S (1915) Das Unbewusste. G.W.X. The Unconscious. Standard Edition, 14: 159-215. London Hogarth Press, 1955.
- Freud S (1916) Libidoentwicklung und Sexuelle Organisation. G. W.XI. Frankfurt Fisher.
- Erikson E (1956) The concept of ego identity. J Amer. Psychoanal. Assn. 4: 56-121.
- Tyson P, Tyson RL (1990) Psychoanalytic theories of development: an integration. Yale Univ. Press, New Haven-London.
- Laufer M, Laufer ME (1984) Adolescence and developmental breakdown: A psychoanalytic view. New Haven: Yale Univ.Pres.
- Öztürk M.Ö.(2001) Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. Nobel Kitabevi
- Dereboy, F.(2008).Ego Psikolojisi Kuramı.Fusun Çuhadaroğlu Çetin(Ed.),Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Gemel Kitabı içinde (s. 102- 115) Ankara:
- Greenberg, J. (1983). *Object relations in psychoanalytic theory*. Harvard University Press.
- Kernberg, O. F. (2006). Psychoanalytic controversies: The pressing need to increase research in and on psychoanalysis. *The International Journal of Psychoanalysis*, 87(4), 919-936.